

Паметна плоча на Григор Ленков

К. Кадийски, Г. Ленкова, М. Кисьова и Ц. Ленкова

На 4.7.2014 г. на бул. „Янко Сакъзов“ в София бе открита паметна плоча на Григор Ленков. На откриването присъстваха поетите Кирил Кадийски, Матей Шопкин, Атанас Звездинов, Найден Вълчев, както и Гергана Урумова, представител на посолството на Чешката република

в София, съпругата на преводача Цвета Ленкова, дъщеря му Горяна Ленкова и др. „Ако книгите на баща ми, подготвени и издадени от майка ми през изминалите 37 години, откакто той не е тук, са памет за него и неговият жив творчески масив, то плочата е културен знак в историята

на нашата столица, а и на България. Книгите са делото, плочата е отпечатъкът“, каза Горяна Ленкова, като същевременно благодари на Столична община и на всички, които са били ангажирани с поставянето на плочата. Откриването на паметната плоча мина под знака на поезията, чрез словото на поети – приятели на Григор Ленков – Кирил Кадийски, Матей Шопкин, Атанас Звездинов, Найден Вълчев.

Г-жа Гергана Урумова, представител на посолството на Чешката република в София, прочете поздравителен адрес от името на заместник-посланика на Чешката република в България г-н Томаш Хробак. Найден Вълчев каза свое стихотворение, посветено на Григор Ленков. На финала прозвучаха две стихотворения в изпълнение на актьора Владимир Димитров – „Понтийска елегия“ от Григор Ленков и стихотворение от Марин Ленков, посветено на баща му.

Срещата по повод откриването на паметната плоча бе едно спиране сред препускането на ежедневието с цел да се съхрани паметта за великолепния поет и преводач Григор Ленков. Плочата освен отпечатък в културната история, е и спиране в духовното измерение, което ще направи случайният минувач. (М.З.)

Снимка: архив

Поздравителен адрес на заместник-посланика на Чешката република в България г-н Томаш Хробак

Позволете ми да започна с един личен спомен за преживяване, което имах по време на моите пътувания из България. Преди 14 дни бях в град Велико Търново и посетих Асеновата махала, засегната от придошлата река Янтра. На стълбите на църквата „Св. Георги“, мъж, явно учител, сушеше томове от наводнената си библиотека. Заговорихме се и мъжът ме попита: – Вие чех ли сте? Четете ли поезия?

– Да, – отговорих – понякога.
– Толкова обичам вашия поет Незвал. Чел съм го в превод на Григор Ленков.

Така отново осъзнах значението на Григор Ленков за литературните връзки между чехи и българи. Благодарение на гениалната поетична образност на Ленков и неговия усет за езика, най-добрите произведения на чешката поезия от XIX и XX век можаха да достигнат до българския читател, като се започне от Неруда и Връхлицки, през Йозеф Хора до Витезслав Незвал и Владимир Холан. Неговият превод на поемата „Едисон“

от Витезслав Незвал безспорно принадлежи към най-добрите преводи на модерна чешка поезия в европейски и световен мащаб. Трагичната смърт на Григор Ленков му отрежда място до световните поети, които, макар и преждевременно напуснали този свят, са оставили богато и многообразно творчество. Нареджда го до личности като Байрон, Шели, Пушкин, Лермонтов, Есенин и чешкия поет Карел Хинек Маха.

С откриването на тази паметна плоча ние отдаваме дължимото на гениалния поет, чието дело никога няма да бъде забравено.

Конникът на красотата

Из словото на Матей Шопкин при откриване на паметната плоча на Григор Ленков

„Изричам името на Григор Ленков и някакви необясними сили ме понасят през години и сезони, през радостни и тъжни събития, през незабравени надежди и мечти. И аз отново съм ученик в старопрестолния Търновград, отново пиша своите първи стихове и отново чакам края на всеки месец, когато по Радио София ще започне предаването за средношколци „Първи творби“. И отново, редом с имената на други млади автори, чакам да прозвучат стихове от Григор Ленков. И друг път съм казвал – неговите „Първи творби“ бяха едни от най-хубавите в тези предавания. Особено стихотворенията като „Размисъл“, „Друже мой, приятелю Есенин“, „Следа“ и „Конникът“ (...)

Оттогава, от моята юношеска възраст, аз заобичах Григор Ленков. И винаги съм го възприемал като вдъхновен и непреклонен конник на красотата, устремен към слънчеви цели и звездни висини. Такъв остана той и след първата ни среща в един бригадирски влак през есента на 1959 г. И във всички наши срещи и разговори през студентските ни години в литературните кръжоци „Васил Воденичарски“ и „Димчо Дебелянов“. И по-нататък...

Всъщност изразът „и по-нататък“ означава години на зрелост, на борба за насъщния, на житейски грижи, на сватби и рождения. И винаги, при всички обстоятелства – на строга отговорност пред белия лист.

Пред този бял лист – пред тази бяла съвест Григор Ленков положи своя невероятен божи дар на поет. На истински, на роден, на великолепен български поет!

Всъщност още от своите първи стъпки в поезията, които отекнаха и по страниците на чудесното списание „Родна реч“, Григор извиси своя ясен поетичен глас и възвести светлата надежда, че на земята българска се е родил талантлив ваятел на мерената реч. Тази светла надежда бе защитена и възвисена и през студентските години на Гриша-

та, когато под перото му прозвучаха съкровени изповеди като „Линията на любовта“, „Пет зимни сонета“, „Врабчето“, или „Скитник между звездите“, което завършваше така: *Аз ще умра като скитник – на път, между звездите зареян.*

Същевременно той сякаш е пре-дусещал какво ще напише след години в знаменитата си „Понтийска елегия“:

*На този свят не всичко ще умре.
На този свят не сме случайни гости.*

В тези кратки редове не мога да отмина трогателните му стихотворения „Раждане“, посветено на дъщеря му Горяна, „Край релсите“, с мотото от любимия му поет Атанас Далчев, или „Две посвещения на Цвета“, където с дълбока обич писа: *Разсънва. Ти простираш в изгрева пране,
ръцете ти светлеят – два гълъба гриви.*

*...В очите ти препускат огнени коне
и веят съдбоносни гриви.*

Не бих могъл да отмина и изящните му възпеви, подобни на тихи въздишки или на топли трепети: „Играй си с топката, лудувай“, „Вечер“, „Маиса“, „Карел Хинек Маха“ или „Трепетлика“ – с оная бисерна строфа: *О, трепетлика будна,
безсъние добро!*

*Корона изумрудна,
кора като сребро.*

Но над всички тези и други стихотворения, достойни за всяка поетична антология, се извисява „Понтийска елегия“. Според мен това е класика, която се родее с най-високите образци в българската поезия. Само „Понтийска елегия“ да бе написал, и само „Евгений Онегин“ да бе превел, Григор Ленков пак щеше да присъства в златните страници на българската словесност. Така, както животът му се вписва в златната книга на нашата съвременност. И аз съм убеден, че с поставянето на този паметен знак, който бе осъществен по идея на съпругата му Цвета и дъщеря му Горяна, и с благородната съпричастност на Столична община, той ще продължи да присъства между живите

като възрожденска личност, като талантлив поет и неповторим преводач. И като „Конникът“ от своите юношески години, „от шеметния бял опиянен“, ще продължава да пропуска към свещените пространства на безсмъртието...

НАДЕЖДА

На Григор ЛЕНКОВ

Един поет си тръгна много рано,
един поет със слънчева душа.
И всичко светло, хубаво, мечтано
с последните му стъпки оглуша.

Изчезнаха зад хълмите конете,
с които той препускаше в зори.
И звънките тръби на ветровете
загълхнаха в бездънни пещери.

Сълзи от белите брези се ронят,
не пеят птици, не шумят жита.
И само глухо тътне небосклонът
от траурния грохот на пръстта.

По бузите ни мъката се счежда,
душите ни се пълнят с леден мрак.
Но зрее в този мрак една надежда,
че той при нас ще се завърне пак.

Любвеобилен, трепетен, сърдечен,
с походка плавна, с къдрава коса,
ще се завърне като стих, изсечен
върху самите вечни небеса!...

1985 Матей ШОПКИН

